

E. du Perron Genootschap

EdPG-secr. Petra Mars, Kruisstraat 18, 1353 AN Almere • Telefoon: 06 31 68 87 64
E-mail: info@edpg.nl • Website: eduperrongenootschap.nl / eduperron.nl

Nieuwsbrief 2022 – Jaargang 29, nummer 2

Vooraankondiging Najaarsbijeenkomst op zaterdag 15 oktober 2022 om 14.00 uur
Locatie: Museum MORE, Kasteel Ruurlo, Vordenseweg 2 in Ruurlo

Kasteel Ruurlo (onderdeel van Museum MORE) heeft onlangs het schilderij 'De Bank van Philadelphia' van Carel Willink in bruikleen gekregen van de familie Du Perron.

De moeder van Eddy du Perron heeft dit schilderij in 1928 van de jonge schilder gekocht.

Conservator Julia Dijkstra zal ingaan op de bijzondere vriendschap tussen Du Perron en Willink en het verhaal achter 'De Bank van Philadelphia'.

Aangezien het kasteel niet eenvoudig te bereiken is met het openbaar vervoer zijn we aan het kijken of het mogelijk is om bijvoorbeeld vanuit Amersfoort/Utrecht of vanuit Den Haag gezamenlijk met een busje te rijden. U betaalt dan een bijdrage voor het busje.

Wilt u deelnemen aan deze bijeenkomst en wilt u meerijden met een busje? Of heeft u andere ideeën om gezamenlijk te reizen? Geef het dan door aan info@edpg.nl

Voorjaarsbijeenkomst en Ledenvergadering 21 mei 2022

Op zaterdagmiddag 21 mei jl. kwamen rond de 30 personen naar de Universiteitsbibliotheek in Leiden voor de Ledenvergadering en twee lezingen (van Léon Hanssen en Hans Visser). Aansluitend vond er een vraaggesprek plaats met Tati Mangunkusumo. Kees Snoek las het jaarverslag 2021 voor:

Jaarverslag 2021

Waarde leden van het E. du Perron Genootschap, geachte deelnemers aan deze bijeenkomst, ik heet u allen hartelijk welkom! Ik wil Kasper van Ommen, conservator van de Universiteitsbibliotheek, van harte danken dat hij deze bijeenkomst in de Vossiuszaal mogelijk heeft gemaakt. Dit is de eerste keer dat ons genootschap gastvrijheid geniet in Leiden, en wel in een lokaliteit van mijn *alma mater*. Dat doet me deugd, evenals het feit dat ik diverse mij vertrouwde inwoners van deze schone stad kan begroeten. Verder wil ik in het bijzonder Tati Mangunkusumo welkom heten, die ons aan het einde van de bijeenkomst iets zal vertellen over haar herinneringen aan Du Perron. Zij is de dochter van Soejitno Mangoenkoesoemo (1909-1947), de jongere broer van de bekende nationalist Tjipto. Zoals ik in mijn biografie van Du Perron heb geschreven, trad Du Perron zo ongeveer op als Soejitno's mentor; het is denk ik niet overdreven om te zeggen dat Soejitno op zijn beurt Du Perrons beste Indonesische vriend werd. Ik beweer dit zonder tekort te willen doen aan Soewarsih Djojopoespito, met wie Du Perron eveneens een vriendschappelijke verhouding had. Soewarsih's biograaf Hans Visser zal ons vandaag het een en ander vertellen over haar betrekkingen met Du Perron, waarbij hij ook onbekend materiaal zal presenteren. Als eerste spreker treedt op Léon Hanssen, de biograaf van Menno ter Braak, die Du Perrons houding tegenover het fascisme en nationaalsocialisme van zijn tijd zal belichten.

In zijn artikel 'De roep van de Heros', verschenen in december 1935, noemt Du Perron het fascisme 'de meest platvloerse en despotiese aanslag, sinds tijden gedaan op de intellectuele vrijheid'. Naar het gevoel van Du Perron bestond er nauwelijks verschil tussen het fascisme en het communisme van zijn tijd. Beide rekende hij tot de categorie 'collectivistische dictatuur'. Zijn afkeer van elke collectivistische gedachte die het individu in een ideologisch keurslijf wil dwingen, blijft ook vandaag relevant, juist in ons geteisterde heden dat meermaals is vergeleken met de jaren dertig van de vorige eeuw.

Het doet me dan ook plezier om te kunnen berichten dat de omschrijving van de bedoeling van de E. du Perron prijs, die voortaan tweejaarlijks in Tilburg wordt uitgereikt, enigszins is aangepast. Deze luidt tegenwoordig: 'De prijs is bedoeld voor schrijvers, kunstenaars of publieke intellectuelen die, net als Du Perron in zijn tijd, grenzen signaleren en doorbreken om wederzijds begrip tussen verschillende bevolkingsgroepen te stimuleren.' Vervang het woord 'doorbreken' door het woord 'overschrijden', en je verzeilt meteen in een andere discussie. De ambiguïteit van het woord 'grensoverschrijding' werd onlangs ook door Arnon Grunberg geconstateerd in het literaire tv-programma 'Brommer op zee'. Hij stelde terecht dat in het maatschappelijk debat 'grensoverschrijdend' niet automatisch gelijk mag worden gesteld met 'strafbaar'. Van groot belang is echter het tweede deel van de bepaling wie voor de E. du Perron prijs in aanmerking komt: 'om wederzijds begrip tussen verschillende bevolkingsgroepen te stimuleren.' De schrijver die dit jaar met deze prijs wordt bekroond is de veertigjarige Sinan Çankaya. Hij is cultureel antropoloog, gespecialiseerd in onderwerpen als mensenrechten, diversiteit, racisme en etnisch profileren. Çankaya krijgt de prijs voor zijn boek *Mijn ontelbare identiteiten*. Volgens de jury is dit werk met zijn kijk op Nederland en zijn jeugd 'een spiegel aan de lezers en nodigt het uit tot zelfreflectie. Het boek is kritisch en boeiend, omdat het niet ontbreekt aan humor en lichtheid'. De E. du Perron-lezing is ditmaal uitgesproken door Paul Scheffer, emeritus hoogleraar Europese studies aan Tilburg University, dezelfde universiteit waaraan Léon Hanssen is verbonden als onderzoeker. Ik hoop in mijn volgende jaarverslag meer over die lezing te kunnen zeggen.

Ik laat nu de activiteiten van ons genootschap in het voorbije jaar de revue passeren: in de eerste helft van 2021 waarde het coronavirus nog schrikbarend rond in onze laaglandse contreien. Dat is de reden dat we in het voorjaar voor onze leden geen fysieke bijeenkomst hielden, maar met Dik van der Meulen, Tom Phijffer en mijzelf een debat organiseerden over Multatuli en de zaak van Lebak door de ogen van E. du Perron en enkele anderen, gevolgd door mijn lezing over de contemporaine receptie van de Multatuli-publicaties van E. du Perron en J. Saks. Het debat en de lezing vonden plaats in Salon de IJzerstaven, op het Bickers eiland in Amsterdam. Debat en lezing waren dankzij de technische faciliteiten van Salon de IJzerstaven *online* te volgen. Onze gastheer was Carel Helder en er werd samengewerkt met het Torpedotheater. De pianist Pieter Klop verzorgde muzikale intermezzo's. De schriftelijke vastlegging van deze bijeenkomst, met daarbij nog een artikel van Tom Phijffer over E. du Perron en het ravijn van Lebak, alsook Du Perrons eerste artikel over Multatuli als 'zenuwlijder' van Lebak, verscheen in juni 2021 in een extra dik nummer van *Cahiers voor een lezer*.

In november was het vermaledijde virus al zodanig verzwakt dat we weer een fysieke bijeenkomst konden houden, en wel op zaterdag 6 november 2021 in het Huis van het Boek oftewel Meermannomuseum in Den Haag. Bij deze gelegenheid werd nummer 54 van *Cahiers voor een lezer* gepresenteerd, met artikelen van Rob Luckerhof over uitgever Stols en zijn literaire relaties, en van Petra Mars over Du Perron en Slauerhoff in Beetsterzwaag. Cok de Zwart gaf een kort signalement van het in augustus 2021 verschenen boek *Wissel op de toekomst*, een door mij verzorgde keuze uit de brieven van Sjahrir aan zijn Hollandse geliefde Maria Duchâteau. Ook in deze uitgave is Du Perron, als geestverwant van Sjahrir, aanwezig.

De sprekers op onze najaarsbijeenkomst waren Daniel Cunin, die sprak over Eddy du Perron en Blaise Cendrars, 'Une rencontre sans réel lendemain', waarmee hij bedoelde dat Cendrars, bij een voortgezette vriendschap met Du Perron, in literair opzicht méér voor hem had kunnen betekenen, maar Du Perron sloeg een andere weg in. Ook onze tweede spreker, Schierbeek-biograaf Graa Boomsma, liet kritische geluiden horen over Du Perron, in een lezing getiteld 'Bert Schierbeek: verzet, vent én vorm; overpeinzingen over Vijftiger Schierbeek en Forum-man Du Perron'. Aldus begon het jaar 2021 voor ons genootschap met een debat over Multatuli en eindigde het met een debat over Du Perron. Met Willem Kloos kunnen we dat 'een daad van eenvoudige rechtvaardigheid' noemen. De lezingen van Boomsma en Cunin zijn opgenomen in het extra dikke nummer 55 van de *Cahiers voor een lezer*, dat u zal worden toegezonden.

In 2021 heeft John Soedirman het bestuur van het EdPG verlaten, terwijl René Verschuur, Cok de Zwart en Petra Mars werden herbenoemd. Vandaag begroeten wij als nieuwe bestuursleden Rob Luckerhof en Dirk Maier.

In mijn vorige jaarverslag heb ik reeds de leden gememoreerd, die in 2021 zijn overleden, namelijk onze oud-penningmeester Wim Hartman, onze altijd sterk bij het genootschap betrokken Betje du Perron-Faber, weduwe van Alain, en Hans Voorhoeve-Stehouwer, weduwe van onze eerste voorzitter Paul Voorhoeve. Ik breng deze oud-leden nogmaals een hommage. Tegelijkertijd brengt de wetenschap van het onvermijdelijke einde ons ook tot bezinning over het voortbestaan van het E. du Perron Genootschap. We zullen moeten blijven streven naar aanwas van nieuwe leden, opdat ons fragiele evenwicht van tussen de zeventig en tachtig leden in stand blijft. Ik roep dan ook iedereen, hier aanwezig, op om een lidmaatschap te overwegen of nieuwe leden aan te brengen.

Intussen is er genoeg om naar uit te kijken. Dankzij Eveline du Perron kunnen we op 15 oktober onze najaarsbijeenkomst houden in het Museum MORE in het kasteel Ruurlo, waar conservator Julia Dijkstra aandacht zal besteden aan de relatie Willink-Du Perron. Verder zal in het najaar bij Amsterdam University Press de langverwachte uitgave *De Onzekeren* verschijnen, met als ondertitel *E. du Perrons onvoltooide in 95 ontwerpen*. Het betreft nagelaten teksten van Du Perron die bestemd waren voor zijn grootse project 'De

Onzekeren'. Deze teksten zijn bezorgd door Ronald Spoor en wijlen Herman Verhaar; ik heb daarvan de eindredactie gevoerd. Het boek wordt rijk geïllustreerd en is voor leden van het EdPG voor een speciale prijs te verkrijgen. Toevallig – althans voor wie in toeval gelooft – verscheen aan het begin van 2022 de roman *De onvoltooide* van Peter Nijssen, waarin Du Perrons project 'De Onzekeren' prominent naar voren komt. Ten slotte wil ik nog de aandacht vestigen op een bundel essays en kritieken van Carel Peeters onder de titel *Lof van de combinatie*, waarin de naam van Du Perron, als individualistisch denker, meer dan eens voorkomt. Het boek besluit met een citaat van Simon Vestdijk, die over zijn vriend Du Perron schreef: 'Van hem heeft men kunnen leren, hoe men zich, individualist blijvend, voor de werkelijkheid kan openstellen.' En dat, waarde toehoorders, is uiteraard ook waar het E. du Perron Genootschap naar streeft.

Rest mij slechts u veel genoegen toe te wensen op deze voorjaarsbijeenkomst van ons genootschap en u te danken voor uw aanwezigheid en trouw.